

УДК 337

Циганов С.С.*

ІНТЕГРАЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ У СВІТОВИЙ ФІНАНСОВИЙ ПРОСТІР

Підвищення ефективності участі будь-якої країни у світових інтеграційних процесах вимагає розробки довгострокової політики по відношенню до іноземних інвестицій, взаємодії держави з приватним іноземним капіталом. У цьому зв'язку особливого значення набуває необхідність створення й функціонування спеціальних (вільних) економічних зон, запровадження пільгових митних, податкових, валютно-фінансових та інших умов підприємництва вітчизняних та іноземних інвесторів. Саме на цій основі відбувається становлення потенціалу міжнародних фінансів, здатного забезпечити будь-якій країні конкурентні переваги на світових ринках, розкрити її фінансовий потенціал для співпраці з іноземним капіталом.

Важливою складовою підвищення конкурентоспроможності національної економіки, входження у світову економічну систему є зміна ролі та формату участі держави в міжнародному економічному співробітництві шляхом ефективного використання та розвитку новітніх форм залучення іноземного капіталу, тісної співпраці національних органів державної влади та органів місцевого самоврядування з стратегічними іноземними інвесторами. Природно, що такі процеси мають важливе значення при здійсненні інвестиційної діяльності. З одного боку, вони відкривають нові можливості для задоволення інвестиційних потреб, а з іншого, - актуалізують проблему досягнення інвестиційної привабливості для країн, які потребують інвестицій. Триває нагромадження саме прямих іноземних інвестицій, і, як наслідок, зростає їх питома вага у загальній сумі іноземних капіталовкладень у країни, що розвиваються. Аналіз тенденцій прямих іноземних інвестицій у країни, що розвиваються, свідчить, з одного боку, про значну географічну диверсифікацію, з іншого — про надзвичайно високу концентрацію.

Реалії сучасного глобального світу вимагають найскорішої інтеграції вітчизняної економічної системи, в тому числі її фінансової складової, до міжнародної економіки. Без цього не є можливими ані повноцінний розвиток національного виробництва, ані задоволення потреб вітчизняних споживачів на належному рівні.

Враховуючи специфічність впливу фінансової глобалізації на розвиток української економіки можна визначити напрями, в яких такий вплив є найбільш вагомим: а) інтеграція України до міжнародних торговельних відносин; б) взаємини з міжнародними фінансово-кредитними установами; в) інтеграція до світового фінансового ринку; г) залучення в Україну іноземних інвестицій та співпраця з іноземними партнерами.

В сучасних умовах, коли країни, що розвиваються, все більшою мірою інтегруються до світового фінансового простору, у цих країнах спостерігаються суттєві коливання в обсягах притоку та відтоку інвестицій, що зумовлює необхідність активного використання заходів регулювання міжнародних потоків капіталу. Регулювання міжнародних потоків капіталу, зумовлене значною мірою саме глобалізаційними процесами, спрямоване в

* викладач, Київський університет ринкових відносин

першу чергу на регулювання рахунку поточних операцій і недопущення короткострокових коливань у платіжному балансі.

При цьому необхідно відзначити, що негативні наслідки для економіки країни можуть бути пов'язані як із відтоком, так і з притоком іноземного капіталу. Тому можливе безпосереднє обмеження обсягів руху капіталів. Випереджаючі темпи розвитку міжнародних фінансових ринків у порівнянні із реальним сектором світової економіки свідчать про випереджаючі темпи розвитку фінансової глобалізації у порівнянні з іншими видами економічної глобалізації. Можна зробити висновок, що фінансова глобалізація супроводжується значною користю для фінансових ринків більшості держав, адже глобалізація сприяє розвитку фінансових ринків та вдосконаленню функціонування фінансової системи. Країни, що розвиваються, отримують доступ до більших обсягів капіталу, завдяки інтеграції у світовий фінансовий простір покращується фінансова інфраструктура цих країн. Однак переваги у вигляді спрощеного залучення чи розміщення активів супроводжуються зростанням ступеню ризику фінансових операцій.

Внаслідок надзвичайно високої ліквідності глобалізованого фінансового ринку міжнародний капітал має тенденцію до притоку у країни із найкращими макропоказниками. Але в той же час надлишок капіталу призводить до погіршення макроекономічних показників, зростання спекулятивних інвестицій та сприяє нестабільності національного фінансового ринку. Відповідно значні обсяги іноземного інвестування до країни можуть стати безпосередньою причиною як фінансової кризи, так і наступної рецесії у реальному секторі національної економіки.

Не зважаючи на значний рівень загальної відкритості економіки та позитивну динаміку у подальшому включенні України до світового господарства, фінансовий сектор країни відзначається слабкою взаємодією із міжнародним фінансовим ринком. Відставання інтеграції до світової економіки у фінансовому секторі потребує негайної корекції економічної політики держави з метою збільшення обсягів іноземного інвестування та кредитування.

Задача інтеграції до глобалізованого світового фінансового простору, що стоїть перед Україною, вимагає врахування особливостей сучасної структури світової економіки, ретельного вибору та використання інструментів, які здатні забезпечити максимальну швидкість та ефективність такої інтеграції і одночасно мінімізувати можливі втрати від цього процесу. При цьому особлива увага має бути приділена ризикам, які супроводжують процес інтеграції національної економіки до глобалізованого фінансового простору.

З метою завчасного виявлення та ліквідації передумов фінансової нестабільності, обмеження національного ринку від негативного впливу міжнародних кризових процесів іноземними науковцями пропонується застосування різноманітних заходів державного регулювання. Але для України, на наш погляд, більшість наведених заходів не є прийнятними, адже національний фінансовий ринок не досяг достатнього ступеню розвитку, а характерною рисою вітчизняної економіки є потреба у значному обсязі вільних грошових коштів, які можуть бути використані для оновлення основних фондів, поповнення обігових коштів, використання у якості кредитних ресурсів. Тобто створення кредитором "останньої інстанції" в будь-якій формі, збільшення валютних резервів, створення інших резервних фондів і тому подібні заходи не можуть вважатись достатніми для запобігання фінансовій нестабільності в країнах, що розвиваються, до яких можна віднести і Україну.

У вітчизняних умовах було б доцільним поєднання таких заходів із заходами контролю над капіталом, лібералізацією та стимулюванням розвитку фінансового ринку, в тому числі – щодо розбудови фінансової інфраструктури. З цією метою необхідним є все-

бічне стимулювання притоку іноземного капіталу до країни – як у вигляді прямого або портфельного інвестування, так і у вигляді запозичень. При цьому роль, яку відіграють у світовій економіці ТНК, свідчить про необхідність стимулювання ТНК до такого інвестування, що має бути одним з ключових аспектів державної політики.

Отже, вплив глобалізації на економіку України полягає не тільки у збільшенні рівня фінансової нестабільності, але і в отриманні державою всіх переваг, притаманних глобалізаційним процесам, держава має створити сприятливі умови для повномасштабної інтеграції всіх сегментів вітчизняної економіки до світового економічного простору, в першу чергу шляхом розвитку вітчизняного законодавства та розбудови відповідної сучасним умовам ринкової інфраструктури.